

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XVIII. Misericordia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XVIII. MISERICORDIA.

§. I.

Symbola. Metaphoræ. Ex Veteri.

Factum est vespere, & mane, dies sex-
tus. Gen. 1. 21. Notandum, quod hu-
jus gratiæ (elemosynæ) sex opera sunt,
quandam habentia similitudinem sex dierum,
quibus Deus Mundum perfecit; & omnia, quæ
in Mundo sunt: in eo videlicet, quod & ipsa
suum promeretur Sabbathum: ut qui hoc fe-
cerit, etiam ipse requiescat ab operibus suis ait
Apostolus, sicut & à suis Deus. Rupertus
l. 5. in Matth. In eundem Sabbathismum,
propter sex illa opera (esurivi &c.) Deus ho-
mines inducit; quod & ipse requiescit, qui tales
sex operum species fecit. Rupertus l. de oper.
Spir. d. l. 9. c. 15.

Columba gestans ramum oliuæ. Gen. 8. 11.
representat hominem misericordem. Fernan-
dius hic sect. 5.

Facies & mensam &c. Ex. 25. 23. San-
ctum, est Ecclesia militans, tendensque ad San-
ctum Sanctorum, id est, ad cælum: in qua alii
se dedunt elemosynis, & operibus charitatis.
Hos significat hæc mensa panum. Coronam
habet mensa: ut significet, misericordes non
tantum in cælo, sed etiam in terra, benedici.
Cornelius hic.

*Porro David ascendebat clivum oliva-
rum scandens, & flens.* 2. Reg. 15. 30. Cum
David fugeret à facie Absalon, ascendebat
clivum &c. Clivus olivarum misericordia; ad
quem ascendendum flendò in angustiis. Sylvei-
ra in Luca 14.

Quæsit lanam, & linum. Prov. 31. 13.
Possunt mysticè in lana, quæ est habitus ovium,
omnia simplicitatis, & pietatis, opera, quæ
proximis impendimus, accipi. V. Beda. hic.

*Si ceciderit lignum ad austrum, aut ad
aquilonem, ibi erit.* Eccl. 11. 3. Hunc sen-
sum exigit antithesis austri, & aquilonis. Au-
ster significat misericordiam; aquilo immiseri-
cordiam. Casus ligni hominis more: homo
enim est arbor inverfa. Cura ergo, ut elemo-
synas accumulando cadas ad austrum. Vide,
quod inclinet mens tua? an ad avaritiam? an ad
virtutes &c. & si videns eam propendere ad
aquilonem; omni studio reflecto eam ad au-
strum. Cornelius hic.

Manus ejus plena sunt hyacinthis. Cant.
5. 14. Plenæ sunt hyacinthis magis, quàm aliis
gemmis; eò quod hyacinthus Symbolum sit
misericordiæ. Nam, teste Solino, & S. Isido-
dorò, nebulosò cælo turbatur color ejus, qua-
si moreret; serenò verò rutilat, & quasi hila-
rescit; faciens cum ipso cælo mutationem.
Hoc autem proprium misericordiæ, flere cum
flentibus, gaudere cum gaudentibus. de Ponte
hic Exh. 24. §. 3.

Ibi dabo tibi ubera mea. Cant. 7. 12. Duo
Christiani pectoris ubera sunt, duplex propen-
sio ad opera misericordiæ, spiritualia, & cor-
poralia. de Ponte in Cant. 1. Exh. 19. §. 2.

Daniel serve Dei, tolle prandium. Dan.
14. 36. Ille pauperes, qui adversà præditi va-
letudine, angustoque hospitio, imò verò an-
gustis hospitio angulis, conclusi sunt, uti Da-
niel in lacu; te benignum, & pauperum stu-
diosum, atque amantem, tanquam Abacuc expe-
ctant. S. Greg. Nis. or. 1. de pauperib. amandis.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Sint lumbi vestri præcincti. Luc. 12. 35.
Aliqui hoc de ministrantibus Christo, & pau-
peribus, per elemosynam (de hac enim sermo
proximè præcesserat) exponunt: q. d. præcin-
gite lumbos; ut suis expediti, & agiles, admi-
nistrandū Christo, & pauperibus. Cornelius hic.

Habebant alas fenas. Apoc. 4. 8. Ruper-
tus: fenas oportet habere alas, id est, sex opera
misericordiæ; quæ is, qui sedet super thronum
stantibus à dextris ita enumerat: *esurivi &c.*
Bonaventura l. de Eccl. hierarchia p. 1. c. 2.
sex alæ sunt sex opera misericordiæ spiritualia:
converterte errantem, instruere ignorantem, ad
gratiam suscipere peccantem, diligere perfe-
quentem, arguere delinquentem, defendere in-
nocentem.

Portus est constitutorum in necessitate ho-
mo misericors: portus autem omnes, qui in
nafragium inciderint, excipit, liberatque; sive
mali fuerint, sive boni. S. Chrysost. de Lazaro
conc. 2.

Pietas attrahit miseros, sicut adamas ferrum.
S. Bonaventura in c. 1. Lucae.

Tunc hic villicus diffamatur apud Domi-
num, quando clamor pauperum ascendit ad
Dominum. Id. in c. 16. Luc.

Inter omnia animalia est ovis magis benefica:
nam facit nobis misericordiam lanam se exuendo;
dat lac ad comedendum, & etiam agnos. Eritis
oves Christi, dando lanam, scilicet bona tempo-
ralia: lac, id est, bona interiora, & spiritualia. In
Legenda B. Martini legitur; quod semel admi-
rans de ove attonsa discipuli quaerierint, quid mi-
raris? qui dixit: hæc ovis complexit præcep-
tum Evangelii: qui habet duas tunicas, det
non habenti. Luc. 3. 11. S. Vincent. Ferr. l. 2. f.
2. post Invocavit.

Misericordia nihil est aliud, quàm misero-
rum chorda. Id. f. 1. f. 2. Rogat.

Luna terrestribus est vicina: sic misericordes
proximis per compassionem. *Quis videtur tibi
proximus fuisse illi, qui incidit in latrones?*
*ut ille dixit: qui fecit misericordiam in il-
lum.* Lu. 10. 36. Geminiani l. 1. c. 3.

Vita Sanctorum similis est iridi; quæ habet me-
dium convexum, & elevatum superius; cornua
inclinata inferius. Sic sancti viri habent medium,
id est, cor semper elevatum ad Deum; cornua in-
clinata ad proximum: quasi enim duo cornua
sunt studia eorum; quib⁹ inserviunt proximis: u-
num circa salutem animarum, quando inclina-
tur ad proximum per elemosynas spirituales: a-
liud circa salutem corporis; & hoc inclinatur pro-
ximo per elemosynas corporales. Id. l. 1. c. 69.
Nubes. Lem. Congregata dissipat. §. II.

§. II.

Misericordia comparatur olive.

Uia sunt duo olive. Zachar. 4. 11. & 14. Quod de Elia, & Enoch. S. Joannes explicat. Apoc. 11. 4. Oleum, & oliva, denotat eorum misericordiam, quæ miserati animarum peruentium stragem, se, suæque omnia, cum vita pro Dei gloria impendent. Cornelius in Apoc. 11.

Quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum. Matth. 25. 3. Lampades, animæ nostræ; & uniuscujusque mens, lampas est: quæ tunc accenditur, quando habet oleum virtutum, & misericordiam. Fatuæ autem virgines ideo; quod tunc requirant oleum; cum non sit negotiandi tempus. Theophylactus hic.

Hymno dicto exierunt in montem oliveti. Matth. 26. 30. Hoc est illud conaculum, ubi tunc Christus cum Discipulis erat; tunc ad montem olivarum exiit. Hinc & nos ad manus pauperum exeamus: ibi enim mons olivarum est. Olivæ quippe in domo Dei plantata, multitudo pauperum est: hinc stillat illud guttatim oleum, quod nobis opus tunc omnino erit. Hoc est, quod quinque illæ virgines habebant; hoc est, quod alteræ carentes, perierunt. S. Chrysof. hom. 83. de commun. SS. Euch.

Centum cados olei. Luc. 16. 6. Id est, opera pietatis: per oleum quippe opera pietatis designantur, quæ debent villici, qui bona temporalia receperunt, pauperibus ministrare. Hugo Card. hic. Qui de scientia sua dat ignorant, consilium dubitanti, correctionem erranti, consolationem desolato remissionem inimico; talis dat oleum de oleo Domini sui. Triticum significat opera misericordiæ corporalis. Villicus majus donum fecit de oleo, quam tritico: quia major est elemosyna de bonis Spiritualibus, quam terrenis. S. Vincent. Ferr. l. 1. D. 9. Trinit.

Ideo oleo toties sumus inuncti, ut semper misericordiæ memores simus. S. Eusebius Emill. D. 4. Pent.

Misericordia assimilatur olei effusioni: quia oleum quietè, & non cum sonitu effunditur; sicut aqua, & vinum. Sic elemosynæ fiant, non cum sonitu vanæ ostentationis; sed cum silentio humillis intentionis. Geminiani l. 3. f. 39.

§. III.

Misericordia motiva.

Num. I.

Misericordia est propria hominis, & ei congenita.

Ex Veteri, & Novo.

Ab infantia mea crevit mecum miseratio. Job. 31. 18. Naturalis est omni homini misericordia. Hugo Card. in Gen. 1. 10.

Idis hominem. Matth. 9. 9. Non otiosè dicitur, vidisse hominem: ut inde scilicet reddatur ratio, quæ ipsum Jesum allexit, ut

Matthæo propius fieret: quia ad naturam humanam, tanquam sibi cognatam, valde propendit. Bæza t. 2. l. 6. c. 4. §. 2.

Simile est regnum caelorum homini patri-familias. Matth. 23. 1. Cur hic paterfamilias dicitur homo? S. Hieronymus: quando agebat opera clementiæ, hominis nomen appositum est.

Misereor super turbam. Marci. 8. 2. Abulens in c. 15. Matth. 9. 103. misereor eis; quasi dicat: ipsi non petunt panes; sed erubescunt. Glossa interlin: quia verus homo, misereor, & compatitur humanæ fragilitati. Haymon. quia homo erat, misericordia motus est.

Homo quidam fecit cenam magnam. Luc. 14. 16. Hominem nominat misericordem suum Patrem: quando verò ultricem Dei virtutem Scriptura significat; pantheram, & ursum, & pardum eum vocat: quando verò misericordiam vult insinuare; hominem induit. Theophylactus hic.

Hominem non habeo. Joan. 5. 7. Sinè charitate hominis nomen non mereris. Marc. 6. 48. *laborantes in remigando.* In hoc periculo Dominus, nunquam suos deserens, venit ad eos, ambulans supra mare; & volebat praterire eos. Simulabat, quasi eos negligere vellet. Viderunt hoc defessi Discipuli, putaverunt phantasma esse. v. 49. non crediderunt hominem. Cur? non audis Marcum? volebat praterire eo: auxiliari enim proprium hominis est, S. Ambros. l. 3. offic. c. 3. considera o homo, unde nomen sumpseris: ab humo utique; quæ nihil cuiquam eripit, sed omnia largitur omnibus. S. Chrysofostomus hom. 62. in Joan. ait, Evangelistas sibi hanc provinciam sumplisse, ut probarent Christum, Deum simul, & hominem esse; Ad asserendam divinitatem scripta miracula: ut verò hominem Matheus, Marcus, Lucas probarent, pavorem mortis recensuerunt, quem in horto assumpsit. Observat tamen idem Chrysofostomus, quod Joannes nullam, vel agoniam in horto, vel cæterarum infirmitatum, mentionem faciat: quæ ergo ratione Christum hominem probat? Respondet S. Chrysofost: Joannes à lacrymis Humanitatem confirmat. Joan. 11. 35. *lacrymatus est.* Compassione, lacrymis, charitate, Humanitatem probat. Didacus Niss. f. 6. D. 1. Quadr.

Ex Patribus.

Nihil tam proximum, quam caput membrum. Diligamus eum, qui innoxia alterius corporis unitate compatitur. Non enim cognatio facit proximum, sed misericordia: quia misericordia secundum naturam. Nihil enim tam secundum naturam, quam juvare confortem naturam. S. Ambros. in Luc. 10.

Revera Dei imago est benefaciens. Clemens Alex. l. 2. Strom.

Nihil ita humanum ostendit characterem, ut misereri, & humanum esse. S. Chrysof. hom. 43. in Acta.

Nonne omnis creatura suo modò nobis impendit misericordiam? nonne terra nos sustentat,

tentat, & nobis cibum, & potum dat? nõnne aqua nos potat, nostras terras fecundat, & pisces in solatium nobis dat? nõnne aer calorem cordis nobis refrigerat, & vitam toti corpori administat, & aves in cibum accommodat? Nõnne ignis panem, atque cibaria, nobis coquis, frigus à nobis expellit? Nõnne sol nos illuminat? Luna fervorem nobis mitigat. S. Bonaventura serm. 82. Dom. 1. Pent.

Fecit Deus hominem non solum ad imaginem; sed ad similitudinem suam. Ad imaginem videlicet in eo, quod rationale, & æternum; ad similitudinem verò in eo, quòd suæ Bonitatis imitorem fecit eum, Rupertus l. 1. in c. 1. Joan.

In utero nos ita natura formavit, ut generis opposita sint: unde & à generis genera dicuntur. Ibi enim cohaerent sibi, & cognata sunt oculis, lacrymarum indicibus, & misericordiae. S. Rupertus l. 6. in Cant.

Ubi Deus curam misericordiae invenit, ibi imaginem suae pietatis agnoscit. S. Leo. l. 10. de Quadr.

Una omnium animarum natura, carnisque traduce, nos ad amorem invitat; una materia, ex qua facti sumus; una forma humanitatis in omnibus; una nascendi, & moriendi, conditio. Una terra, per quam gerimur; unum coelum, quò tegimur; una lux, quà perfundimur, debent jure inter homines indissolubilem amicitiam copulare. Simon Casti, de justit. Chr. l. 15. c. 6.

In maximam confusionem nostram, omnes creaturæ irrationales, & insensibiles, erga proximum charitatem docent. Caelum suis influentibus terræ necessitatibus benignissimè succurrit; dum illam nunc rore fecundat, nunc pluvius humectat, nunc ventis abstergit, & exsiccet &c. Philo l. de Cherub. & gladio flammeo.

Num. II.

Immisericors non est homo.

Esurivi, & non dedistis mihi. Matth. 25. 42. Euthymius: imitati sunt immisericordem, inhumanumque, diabolum. Nam, ut Theophylact. compassionis expertes sunt diaboli, & hostiliter erga nos affecti meritò idem supplicium habent, qui ejusdem voluntatis sunt. Sylveira hic.

Nescio vos. Matth. 25. 12. Misericors, & miserator, Dominus nescit immisericordes: quomodo enim dissimiles, & alienos à se nõset? Theophylactus hic.

Putaverunt phantasma esse. Marci 6. 49. Cum navigantes illi viderent se in arcto positos; & quòd imago illa volebat eos præterire sine ope; persuaserunt sibi, non esse rationalem personam; sed quòd phantasticum; quòd apparentem, & non veram habet existentiam. Sylveira in Marci 6. c. 34.

Verum est illud Ciceronis, hominem naturæ obedientem homini nocere non posse. Ergo si nocere homini, contra naturam est; prodesse igitur homini secundum naturam sit, necesse est: quòd qui non facit, hominis se appellatione dispoliat: quia humanitatis officium

est, necessitati hominis, ac periculo, subvenire. Lactantius l. 6. div. inst.

Hoc super omnia discat homo; quoniam & hoc est homo, & pretiosum vir misericors. Itaque, nisi hoc habeat, esse desit homo. S. Chrysol. hom. 33. ad pop. Antioch.

Misericordia, speciosum est humanæ naturæ ornamentum: cujus expertis male degenerat, & hominem diffidetur. Unde & nescire misereri, cum feris est habere consortium. Hilbertus Turon. Ep. ep. 23.

Canes lambendo semper curant vulnera sua: canes curant pauperem magistris nature; & homo hominem negligit, ipsa graviter accusante naturâ. S. Chrysol. f. 121. de Lazaro.

Canes lingebant ulcera &c. quò per hoc dives epulo feris bestis immanior; imò verò omni misericordiâ, omnique humanitatis sensu prorsus exutus, ostendatur. Titus Boistr. in Luc.

Num. III.

*A Misericordia degeneravit homo.**Ex Veteri.*

Oculum pro oculo, dentem pro dente. Ex. 21. 24. Modum imponit Deus vindictæ, ut laesus homo oculum pro oculo &c. excutiat. Itane bonus Deus? & ubi illa clementiæ cura, de qua Moyses Ex: 34. 6. *Deus misericors, & clemens, patiens, & multa miserationis?* viamne aperit hominibus ulciscendi injurias? S. Chrysol. f. 38. ut qui sapere non valebant ad veniam, vel modum saperent ultionis. Sciebat Deus, eam savitiam esse Judæis, teste Rupertò l. 5. in Matth. ut pro oculo caput, & pro dente animam postularent. Velloso in Judith. 2. Paren. 14.

Veniebat leo vel ursus &c. 1. Reg. 17. 34. Quanta animositas, & audacia! Eccl. 47. 3. *cum leonibus lussi, quasi cum agnis.* & tamen fugit à facie Saul. 1. Reg. 18. 10. 11. Plus timenda ira unius maligni hominis, quàm rabies omnium bestiarum: non major inimicus, quàm homo homini. Sylveira in Act. 7. q. 20.

Egressus leo è Sylva occidit Prophetam. 3. Reg. 13. 24. 4. Reg. 2. 24. *egressi duo ursi de saltu laceraverunt ex eis quadraginta duos pueros.* at Gen. 37. 33. *fera pessima devoravit Joseph.* Sylveira c. 8. in Matth. 10.

Misit Angelum in Jerusalem; ut percuteret eam. 1. Paral. 21. 15. Cur Deus non hominibus, sed Angelis, committit censuram hominum, & ultionem scelerum? Hieronymus in traditionib. Hebr. quòd terribiliter positum est de gladio Domini, temperatur, dum dicitur, & Angelus Domini. Homini data potestas diu durat. 3. Reg. 17. 1. Elias coelum trionio claudit. Et quot motivis à Deo ad misericordiam trahi opus habet? Angelus potestatem accipit, triduo plestendi; nec integrè diem complet. v. 15. Velloso in Judith. 2. Paren. 14.

Melius mihi est, ut incidam in manus Domini: quia multa sunt miserationes ejus quam in manus hominum. 1. Paral. 21. 13.

lrvue-

Irruerunt Sabai, & tulerunt omnia &c. Job. 1. 15. &c. Cum diabolus potestatem tentandi Job postulasset per direptionem substantiæ ejus; primum defœviturus, homines ad pastorum cades, & ad direptionem pecudum, excitavit, eòsque in hanc voluntatem latrocinii accendit. Egit ergo, quod volebat, per humanæ operationis officium. S. Zeno in Psal. 128.

Eripe me Domine ab homine malo. Ps. 139. 2. Omnes infidias, quascunque nobis spirituales nequitie prætentunt, maxime per homines aptantur; & occasiones vitii nostris alienæ naturæ perversitas subministrat. S. Hilarius hic.

Apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis. Dan. 5. 5. Cum Balthasar in vasis templi biberet; ut ostenderet Deus severum supplicium, quò eum erat castigaturus; depinxit in pariete manus hominis illud scribentis: nam per manus hominum eum puniturus erat, ut sic supplicium grande esset. Diez amor inimicorum.

Lapis positus est super os laici, quem ob signavit rex annulo suo. Dan. 6. 17. Quando rex Darius Daniele Prophetam propter postulationem annulorum, in lacum leonum iussit immitti; nè quid fieret contra Danielem; ob signavit &c. Quid facis ò rex? curas, ut nemo Danieli officiat; & tamen in locum leonum illum injicis? Quid prodest ei, ostium claudi, regiòque sigillò ob signari; siquidem cum leonibus Daniel manet inclusus? Lyranus dicit: magis timebat rex de crudelitate hominum contra Danielem, quam de ferocitate leonum: timebat enim, nè inimici ejus in lacum introirent, illum interfecuri. Diez. l. 6. post Cin.

Ex Novo, & Patribus.

Cavete ab hominibus. Matth. 10. 17. Suprà v. 16. dixerat Dominus: *mitto vos sicut oves in medio luporum*, nunc ait: *cavete ab hominibus.* Cur non à lupis? Haymon: quos Dominus superius appellavit lupos, eos nunc appellat homines: lupos eos vocat propter voracitatem, homines propter ferocitatem. Sylveira hic. Non dixit: cavete à feris, leonibus, flammâ; sed ab hominibus: quia homo malus pejor est ipsò diabolò; crudelior quâcunque terà. Id. in additionib. hic.

Inimicus homo. Matth. 13. 28. Maximus inimicus solet esse homo homini. Et ità Christus D. ut exaggeraret, quàm inimicus sit diabolus homini; ipsum vocavit inimicus homo. Diez, Amor inimicorum. Hominem inimicum ipsum diabolum, quia semper omnibuso bestie conatur, meritò appellavit. S. Chrysof. hom. 47. Nullus hostis major, quàm homo. Cum diabolus homo non sit, homo tamen hic vocatur; ut aptius ejus furor exprimat. Sylveira hic.

Duxerunt illum usque ad supercilium montis-ut precipitarent eum. Luc. 4. 29. Saviore homicida, quàm Sathanas: hic enim & Christum rogat, ut se de saxo ejiciat; & angelorum manibus excipiendum pronuntiat. Hi

verò de monte Jesum precipitant; nisi se illis clam subduxisset. Oliva f. 2. D. 3. Quadr.

Filius enim hominis futurum est, ut tradatur in manus hominum. Luc. 9. 44. Hominis immanitatem libet admirari; in cujus manus tradi dicitur Deus: ut intelligatur, extrema quæque passurus. Itane urforum unguibus, leonum molis, dentibus elephantum, sæviore manus hominis sunt? ut, cum iis tradetur Christus, immaniora morte supplicia debeat sustinere? Oliva l. 13. Strom.

Quemadmodum divinæ est voluntatis, ut homo per hominem fervetur; ita Sathanas magnopere contendit hominem in laqueum protrudere perditionis. S. Antiòchus. hom. 28. de fide.

Quid homini est inimicissimum? homo. S. Martinus Ep. Bracar. in Maximis de morib.

§. IV.

Misericordia est regia virtus.

Ex Veteri, & Novo.

Audi nos Domine, princeps Dei es apud nos. Gen. 23. 6. dixerunt filii Heth ad Abraham. Quid Abraham tam gloriosum titulum apud barbaros peperit? Gen. 21. 33. *Abraham plantavit nemus in Bersabee &c.* Lipomanus: Abraham hortum plenum optimis fructibus plantavit, & peregrinos suscepit hospitio, quibus gratis necessaria omnia suppeditabat. Similia habet Pererius, & Cornelius à Lapide. Arcones in l. 3. Disc. 9.

Impera nobis. Judic. 9. 8. Regis Schema est oliva, quæ ad arborum principatum delecta. Recusat illa: *nunquid possum deserere pinguedinem meam?* Non video, cur oliva, si regnum aseat, à sua pingui fortuna excidat; cum princeps regno crescat, non marcescat. Videt tamen Abulensis q. 29. quia reges, si bene regant, non debent intendere suis, sed aliorum utilitatibus. Velloso in Judith. 2. Paræn. 9.

Ut ungerem te in Regem. 1. Reg. 15. 1. Mircio Sacerdotes, Reges, & Propheta, ungebantur; quia divinæ benignitatis Symbolum habet oleum. S. Chrysof. hom. 4. in ep. ad Philipp.

Tulit Samuel cornu olei, & unxit eum. 1. Reg. 16. 13. Si ergo coronam regni vis habere in celo, oleò misericordiæ ungi debes in Mundo. S. Bonaventura l. 3. D. 12. Pent. vide 1. Machab. 2. 57.

Ne ponat, oro, Dominus meus Rex &c. 1. Reg. 25. 25. Unde novit Abigail David regem fore? an à Samuele? an à fama publica? Putat id Abulensis, & addit: eum inclinaret ad clementiam, vocavit regem: quasi virtus hæc regum nota esset genuina. Velloso in Judith 6. Paræn. 9.

Quid vis Esther regina. Eth. 5. 3. Nulli melius dicitur regina, quàm ubi, etiam cum suo periculo, nititur populum à morte liberare. Baeza tom. 2. l. 6. c. 1. §. 25.

Introduxit me rex in cellaria sua. Cant. 13. *exaltabimus, & letabimur in te, memores uberum tuorum.* Quid regi cum uberibus? si regem verum ostendere curat, quomodo possit ab uberum memoria abstinere? Verus rex est? ergo mater subditorum. Efcobar tr. 6. Par. Chr. l. 9. vinea. Sect. 1. Obs. 1.

David

David in sua misericordia consecutus est sedem regni in scula. 1. Machab. 2. 57. Ecce misericordia facit nos reges coelestes. S. Bonaventura l. 2. D. 2. Pent.

Ex Patribus, & aliis.

Hanc itaque suscipiamus artem, & scientiam, & obeamus. Melius est enim hanc scire, quam esse regem, & diademate coronari. S. Chrysof. hom. 33. ad pop. Antioch.

Si quis principem laudare velit, nihil illi adeo decorum adscribet, atque misericordiam: principatus enim proprium est, misereri. S. Chryf. l. 4. in c. 1. Philipp.

Lex ejus vocatur *lex clementia* Prov. 31. 26. Et in signum clementiae unguuntur reges Christiani. S. Thom. Aqu. opusc. 38. de erudit. princip. c. 14.

S. Rupertus confert potestatem, quam contulit Christus Apostolis ad ejectiones spiritus immundos, languores &c. potestati à Deo datae Moyfi in producendis ranis, & reliquis plagis; & illam huic profert: quia, inquit, non adeo vicina salutis humanae potestas operata est. Ad ditque, ubi major clementiae gratia, ibi sine dubio major venerandae potestatis dignitas. l. in volum. 4. Evang. c. 21.

Pastoralis ars ad regnum est praeludium, ideo reges cognominantur pastores ovium. Philo. l. 1. de vita Moyf. Dum pascunt, regunt, non regerent, nisi pavissent. Subditis alimenta praebere, est impetii robur. Naxera in Jos. 1. §. 66.

Leo l. Imp. cum adhuc privatus ageret, in itinere caeco cuidam sitienti dux viae fuit, & potum quaesivit. Cumque diu non inveniret, B. Virgo voce caelitus lapsa aquam ei in luto monstravit; promisitque, quod luto caeci oculis illud eum illuminaret; ac tandem Imperium ei promisit. Baron. A. C. 457. apud Cornelium in Ezech. c. 18. 7.

Alphonfus rex Aragonum in Symbolo habuit lumen ardens cum Lem: *Alius servio tibi consumor.* Ludovicus XI. Rex Gallia habuit pro Symbolo Pelicanum revocantem ad vitam pullos suos cum Lem: *Sanguis meus estis, vivite.*

Historiae Indicae narrat: apud Peruanos Ingas reges, antequam regnum adeant, per dies aliquot laeris indutos vestibus, velut pauperes, & mendicos, per urbem incedere: ut indicent, paupertatem, & pauperes, sibi cordi, curaque esse, & fore. Cornelius in Ecclae 4. 16.

Diademata olim erant fasciae, ex lino, seu bysso; quibus regum capita obligabantur, ut habeant, ajunt nonnulli, quod subjectorum vulnera adstringant, medicosque se eorum esse sciant. De ultreman l. 1. c. 5. Sect. 6.

§. V.

Ob Misericordiam Christus Dominus rex.

Dominus excelsus, terribilis, rex magnus super omnem terram. Pf. 46. 3. Erat etiam antea magnus; sed ignorabatur. *Mundus per ipsum factus est, & mundus cum*

non cognovit. Nunc autem hoc quoque praclare gessit, quod, nos sibi familiaritate jungendo, Rex magnus effectus est. Quidni enim magnus; qui pauperes piscatores, illi eratos, privatos, numero undecim, obscuros, peregrinos, piscibus magis mutos, unicum tunicam habentes, calceis carentes, nudos, per universoni terrarum orbem misit, & velut mandatò omnes cepit. S. Chysof. hic.

Deus judicium suo Regida. - judicabit pauperes populi coram illo Aethyopes procedent. Pf. 7. 1. &c. Cur? *quia liberabit pauperem à potente.* Oliva. l. 1. Strom. §. Natus est nobis hodie Salvator.

Liber generationis Jesu Christi filii David. Matth. 1. 1. Cur non ponit titulos splendidiore divinitatis? majori gloriatur titulo Jesu Salvatoris. Velloso in Judith. 5. Paræn. 26.

Quipascet (regat) Populum meum Israel. Matth. 26. Pascet, dixit; non tyrannidem exercebit, vel devorabit. Alii enim reges, non pastores, sed lupi, sunt: Christum autem Pastor. Theophylactus hic.

Pater noster, qui es in caelis - adveniat regnum tuum. Matth. 6. 9. 10. Si rex est, cujus regnum ad nos ad venire postulas; cur non potius regem, quam Patrem vocas? Quia, si rex verus, debet se Patrem hominum exhibere. Escobar t. 6. Par. Chr. l. 9. Sect. 1. Obs. 1.

Ecce Rex tuus venit tibi. Matth. 21. 5. Id est, ad utilitatem tuam. S. Thom. Aqu. D. 1. Adv.

Homo erat pater familias, qui plantavit vineam. Matth. 21. 33. Sivinea Domini regnum est, juxta illud: *auferetur à vobis regnum Dei.* v. 43. aptius dixisset: erat Rex, qui plantavit vineam. Sed, o quam apte! homo erat Pater: quia, si rex est, nihil sic regis optime explicat proprietates, quam se patrem genere subditorum. Escob. l. 6. Par. Chr. l. 9. hic.

Regnabit in domo Jacob. Luc. 1. 32. Cur non dixit: regnabit in domo Abraham, aut Isaac? si Abraham, & Isaac, Patres Domini vocantur? Respondet Salmeron: non in domo Abraham, in qua Israel pugnat cum Isaac, nec in domo Isaac, ubi Esau persequitur Jacob; sed in domo Jacob, quae caeteris sanctior. Quomodo domus Jacob potest caeteris sanctior vocari, in qua tot filii iniqui? Crediderim domum Jacob commendari ex Pastoritio ministerio. Gen. 31. 41. viginti annis fui tecum; oves tuae &c. In domo tam boni Pastoris regnare dignatur, ut ostendat, tunc Dominum dici regnare, cum boni Pastoris pietas regnum tenet. Id. t. 3. Colloq. Chr. l. 9. Obs. 2.

Memento mei, cum veneris in regnum tuum. Luc. 23. 42. Quò jure, quâ confidentiâ, id petit? cum in regno suo fuerit: ex eo enim, quod rex est, tenetur mei misereri; ipsum regnum est ei excitamentum, ut mei meminerit. Sylveira hic.

Ego sum pastor bonus &c. Joan. 10. 11. Cur Character boni pastoris non est, ut honoretur; sed quod pro ovibus, det animam? S. Chry-

S. Chryf. in Pl. 113. hoc maxime ostendit principem; quod scilicet suorum curam gerat, eisque provideat, ac prospiciat: ideo dicebat Christus pastor bonus; non dixit honoratur, colitur; sed animam suam dat pro ovibus suis. Hoc est principatus, hoc est pacendi scientia: sua negligere; & eorum, quos regit, curam gerere. Id. hic.

Benedictus qui venit in nomine Domini Rex Israel. Joan. 12. 13. Quid fuit Domino, regem esse Israel? non enim rex Israel est ad exigendum tributum, vel ferrò exercitum armandum, hostesque debellandos; sed rex Israel, quod mentem regat, quòd in æterna constet, quòd in regnum cœlorum credentes, sperantes, amantesque, perducat. V. Beda hic.

Nunc regnum meum non est hinc. Joan. 18. 36. ut si non est nunc, omnino fiet imposturum: nam nondum Ecclesia collecta de Judæis, & gentibus erat; nondum mortuus erat, nondum fluxerat sanguis ex latere, nondum novitas resurrectionis, & Christi ferri regni, claruerat; nondum missus erat Spiritus S. Simon Cast. l. 13. hic.

Princeps regum terra. Apoc. 15. 5. Cùm dicitur princeps & rex regum, subiungit: *Laetit nos in sanguine suo;* pro nobis scilicet moriens. Si princeps, rex, ubi corona purpura? sceptrum? *Laetit nos &c.* Sylveira in Joan. c. 37.

Tu verè solus es Dominus; ejus dominari super nos hoc est, Salvare nos: nostrum verò servire tibi, nihil est aliud, quàm à te salvari. S. Bernardus l. de amore c. 6.

§. VI.

*Misericors est prudens, sapiens.**Ex Veteri.*

Nomen uni Phison: ipse est, qui circum omnem terram Hevilat, ubi nascitur aurum. Gen. 2. 11. S. Ambr. l. de par. c. 3. Phison prudentia est; & ideo habet aurum optimum. - Non enim angusta quædam, sed dives utilitatum prudentia est, quæ pluribus profit; ideo prima. Ut, si quis de paradiso fuerit egressus, velut quoddam eum prudentiæ flumen excipiat, nè citò possit arefcere; sed per hanc ad paradysum, facillè revertatur. Arcones in II. 3. Disc. 2.

Ita ad Joseph. Gen. 41. 55. Cassiodorus l. 5. var. ep. 3. cùm Pharao de periculo futuræ famis inauditis somniis urgeretur; nec visionem tantam humanum posset revelare consilium; Joseph vir beatus inventus est, qui & futura veraciter prædiceret; & periclitanti populo prudentissimè subveniret. Ipse ad hoc gloriæ culmen evectus; ut per sapientiam conferret plus populis, quod præstant non potuerat potentia dominantis.

Os suum aperuit Sapientia. manum suam aperuit inopi &c. Prov. 31. 26. 20. Sapientia vult habere misericordiam, non solum in affectu, sed etiam in affectu. S. Bonav. f. 2. In hexam. Vox aperuit, eum clausum habere os, & ob signatum silentiò, quod nil nisi clavis sapientiæ referet. Rursum *ly aperuit sapientia.* innuit; sapientiam habitare in corde ejus, illudque quasi animare, movere, & regere; ut non tam virago, quàm sapientia ipsa per os ejus loqui, & per manus ejus operari, videatur. Cornelius hic.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

Et lex clementia in lingua ejus. Prov. 31. 26. Septuag. *lex elemosina, & misericordia;* vel cum Tigurina: *beneficentia.* q. d. virago hæc assidue in lingua, æquè ac in mente, & manu, nomen habet elemosina: quia assidue eam omnibus commendat; jubetque suos nulli eam petenti denegare. Cornelius hic.

Odio habui omnem laborem meum, quem laboro sub sole; quoniam relinquam ipsum homini post me venturo. Et quis scit? *sapienter futurus sit, an stultus?* Eccl. 2. 14. Quare hoc dicat, contemplandum nobis relinquit: quia videlicet melius est, nos ipsos, dum sumus in vita, dispensare divitias nostras in pauperum necessitates; ut ita thesaurum habeamus indeficientem in cœlis; quàm aliis in hereditatem transmittere; qualescunque demum illos fore contingat. Olympiodorus hic.

Beatus, qui invenit amicum verum. Eccl. 25. 12. Græca pro amicum habet *oponiviv,* id est, *prudentiam.* Unde Tigurina: *beatus, qui prudentiam assecutus est.* Syr. *beatus, qui invenit misericordiam.*

Requiescet super eum spiritus sapientia. II. 11. 2. Spiritus sapientiæ, sive sapientia, est donum, sive virtus Christiana; quæ contemplatur divina, & æterna; & secundum ea de rebus omnibus judicamus. Scientia est donum, seu virtus; quò cognoscimus temporalia ad salutem conducibilia; & modum, illis bene utendi. Cornelius hic.

Ex Novo.

Obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham. Matth. 2. 11. offeramus ei de thesauro corporis myrrham, de thesauro cordis odoriferum thus. Aurum illi offert, qui temporales divitias, quas possidet, in toto, vel in parte, Deo dicat; vel pauperum usibus tribuit. S. Thom. Vill. f. in Epiph. D.

Fiat voluntas tua. Matth. 6. 10. Donum consilium, virtus misericordia, beatitudo misericordiæ consecutio. q. d. ea nobis spiritum consilii, ut faciamus voluntatem tuam, maxime misericordiam; quatenus misericordiam consequamur, S. Bonavent. hic.

Quis puerus est fidelis servus & prudens. Matth. 24. 45. Non dicitur divitarum Dominus, sed Domini servus, ut facultates illius dispenset. Infidelis est, qui sibi à Deo commissam non dat pauperibus. Dicitur etiam prudens: quia summa stultitia opes sibi servare, nullò reportatò lucrò. Pinna. Eth. 49.

Ita advententes. Matth. 25. 9. Nondum advenit sponsus; ut timendum sit, quis tibi de suo daturus sit oleo. Adhuc licet, ut emas, ut recondas. Neque enim dum est, qui dicat, *nè non sufficiat nobis, & vobis:* sed adhuc multi sunt, qui vendunt; nudi scilicet, esuriientes, agroti, quique in carceribus sunt. Pasce illos, istos vestibus indue, jacentes visita: quæ si feceris, accurret oleum uberiore copiâ, quàm soleant aquarum fontes. S. Chrysof. f. 18. in c. 10. ad Rom. Colligamus abundè oleum, si cum sponso ingredi volumus; sin minus, excludemur. Et subdit: impossibile enim, impossibile est, etsi innumera faciamus bona, sinè elemosinâ cœlestis regni vel vestibulum quidem attingere, Id. hom. 22. in Joan.

M

Pru.

Prudentes autem &c. lb. Virgines sunt quis Fideles, prudentes illi, qui habent fidem cum operibus misericordiae. Ità Orig. S. Hilarius.

Quid faciam? Luc. 12. 17. Parata tibi responsio fuerat: esurientium animas explebo; aperiam horrea, & omnes vocabo pauperes. Imitabor Joseph, humanitatis laudibus vocem emittam magnificam: quicumque panibus egetis, venite ad horrea mea. S. Basilus f. in divites avaros. Idem ait S. Zeno f. de divite.

Laudavit Dominus villicum iniquitatis. Luc. 16. 8. Prudentem dispensatorem dicit misericordem; ut qui multa paucis emat; pecuniis coelum, veste regnum; pane, & poculo frigida, bona futura. S. Chrysof. in Pf. 111.

Quid faciam? lb. Scilicet vel labore, vel mendicitate. Significat consilium hominis de aeterna vita, non quaerenda labore jejuniorum, nec mendicitate orationum. Et verè, cum comminatio mortis adest, jejuna non valemus; & orare erubescimus, consciū malae actae totius vitae: nulla enim suppetit ratio, ut exaudiamur. *Scio quid faciam.* Consilium optimum iniiit deliberando tertiam viam, scilicet elemosynarum. Cajetanus hic.

Elemosyna, quae datur in vita, est sicut lucerna, quae praecedit te, nè cadas in lutum, vel foveam. Quae post mortem datur; fertur post tergum, quae non custodit. Geminiani l. 9. c. 21.

§. VII.

Immisericors est imprudens stultus.

Quid prodest stulto habere divitias? Prov. 17. 16. Significat Salomon, divitias sine sapientia esse inutiles, & vanas; imò noxias: eò quòd à Sapiente per sapientiam in opera utilia pietatis sapienter debeant expendi. Aristoteles l. 2. Rhet. c. 16. divitiarum nihil aliud ferè sunt, quam felix amentia. Cornelius hic.

Labor stultorum affliget eos, qui nesciunt in urbem pergere. Eccl. 10. 15. Et metaphora à mancipiis damnatis ad labores, vel in ergastulis, vel in agris, vel in fodinis, metallorum: qui, cum ibi viam laboriosam degant, ignorant viam in urbem; ut in ea vitam civilem, facilem, agant &c. aut à viatoribus, & peregrinis, qui cum viam rectam, & compendiosam, in urbem, ad quam tendunt ignorent; per circuitus vel ferò, vel nunquam, perveniunt. Simili modo stultus laborat, ut sapienter, & feliciter vivat; sed frustra: quia viam in urbem, id est, rationem, & methodum sapientiae ignorat. Nescit sapienter res suas exequi; nescit quā in re sita sit sapientia: quærit enim eam in libertate, gulā, luxuriā &c. cum sita sit in sapientia, prudentia, & virtute. Cornelius hic.

Quinque autem ex eis erant fatuae. Matth. 25. 2. Sicut lucernae lumen retinetur oleo; & consumptò eò, ipsum quoque unā consumptum evanescit, ita etiam spiritus gratia, quantisper habemus opera bona, & crebris elemosynis animam rigamus; manet, non aliter, quam flammā oleo retenta: quae si non adsint, recedit à nobis. Quod etiam quinque illis virginibus accidit; propter hoc etiam stultae sunt appellatae. Et merito: quoniam eum impotentiores cupiditates vicissent; à minus valida sunt victae. Naturae violentiam superaverunt, rabidam insaniam frānaverunt, cupidinum fluitus sedaverunt, in terra degentes angelicam vi-

tam vixerunt: & post tantos labores, pecuniarum cupiditatem non superaverunt. S. Chrysof. tom. 6. f. de Verb. Apof.

Quid faciam? quia non habeo, quòd congregem fructus meos. Stulte, hac nocte &c. Luc. 12. 17. 20. Stultum se exhibet, toties inculcando, illa bona non esse locata, sed propria: fructus meos, horrea mea, omnia, quae nata sunt mihi, bona mea. V. Beda: non in eo reprehenditur dives, quòd terram coluerit, natosve in ea fructus in horrea collegerit; sed quòd fructus suos, sua bona computans, non pauperibus erogaverit; sed suae in futurum luxuria reservare studuerit. Escobar. t. 6. Par. Ch. f. 2. Obf. 2. Stultus dicitur dives, ex eo; quòd peritura congregat, non servanda reponit, & communia redigit in privatam. Simon Cass. l. 6. c. 11.

Quid faciam? lb. Ex te ipso captas consilium? planè imprudenti uteris consiliario. S. Basilus hom. in divites. quia avari usus consiliò inutili, imò noxiò, Baeza t. 2. l. 11. c. 2. §. 16.

Hac nocte animam tuam repetunt à te. lb. v. 20. nocte anima avari repositur; quae à tenebris incipit, & in tenebris perseverat. Avaro semper nox. S. Ambros. l. de Naboth c. 4. Convenienter hac nocte inquit: quia, fugiens misericordiae lucem, avaritia tenebris se manciperaverat. S. Chrysof. f. 104.

Non est sapientia, ubi deest charitas: suum quippe Verbum diffundit lumen, ubi suum praestat amorem. S. Laurent. Just. l. de casto. con. c. 18.

§. VIII.

Misericors sibi ipsi benefacit, & prodest.

Num. 1. Symbola.

Comparatur fonti.

Divitia si affluant, nolite cor apponere, inquit Pf. 61. 11. tu autem affluentes retines, & exitus obstruis. Deinde sic coacta, & occlusa, & quasi stagnantes, quid tibi faciunt? Putei continuo exhaulsi, & copiosiore, & pulchriore admodum fluunt aqua; dimissi verò, & quieti, facile putent. Sic & opes condita, quiescentes; inutiles: mota autem, & translata, fructum pariunt, maximè que usui sunt. S. Basil. f. in div. avaros.

Deriventur fontes tui foras. Prov. 5. 16. Cajetanus: ex facultatibus tuis largas disperse elemosynas. Sapientiae, & virtutis nostrae, fontes foras derivamus; cum alios docemus, bene consulimus, monemus, in sanctitate formamus. Cornelius hic.

Et sicut fons aquarum, cujus non deficient aquae. Il. 58. 11. Aptè misericors comparatur fonti: sicut enim fons omnibus suam aquam largiter communicat, nec tamen deficit; ita misericors. Id. hic, Putei, qui exhauriuntur, emittunt aquam magis perspicuam: corrumpuntur autem ii, quorum nullus est particeps. Clemens Alex. l. 1. Strom.

Puteus. Lem. *Hauriendo salubrior.* S. Ambros. Tibi proficit, quidquid inopi contuleris; tibi crescit, quidquid pauperi erogaveris. Picinelli.

Puteus. Lem. *Motu clarior.* Qui sicut aqua frequentè haustu fit limpidiore; ita liberalitas, si amici crebro hauriant. Guido Ferrarius Card. Masenius.

Misericors comparatur agro, & semini.

Qui metit mercedem accipit, ut & qui seminat, simul gaudeat, & qui metit. Joan.

Joan. 4. 36. Non seminantem, sed metentem, gaudere scriptura affirmat. Pl. 125. 6. *Euntes ibant venientes autem venient cum exultatione &c. Letabuntur coram te, sicut qui letantur in messe.* Il. 9. 3.

Qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. 2. Cor. 9. 6. Eleemosynam vocat benedictionem: quia sola eleemosyna specificabitur in illa ultima benedictione: venite benedicti Patris mei. Matth. 25. Diez Eleemosyna.

Imitamini terram; adferte, quemadmodum & illa, fructus cum fenore: ne pejor velis esse virtute, cum ratione sis potior. Illa, in quam, non in suum usum, aut commodum; opes; sed in tuam ministrare contendit. Quemadmodum frumentum in terram cadens luctum projicienti parit; sic & panis in esurientem projectus multam impostum tibi reddet utilitatem. S. Basilii s. in div. avar.

Quando seminandum est, non magnificis, quod evacuas fructuum veterum promptuaria; sed ad messis futuræ fructum spectas; idque cum eventum, nescias: nam & rubigo, & calamitas, & locustæ & aeris intemperies, quandoque spes nostras frustrabatur. Cum vero in cælum est semen jaciendum, ubi nullæ sunt tempestates, nullæ insidiæ, nullæ læsio; tergiversaris, ac procrastinas? si terra reddit, quod sibi est creditum; multo magis Dei manus, quæcunque acceperit, magno cum fenore est redditura. S. Chrysostr. t. 6. l. 2. de Verb. Apof.

Alia Symbola.

Stetit itaque sol in medio cæli. Jos. 10. 13. Stat sol in obsequium Gabaonitarum; sed sibi etiam stat, & longuiorem lucratur lucem. Citius occideret, si Gabaonitis auxiliaretur. Liberalis sibi salutaris. Naxera hic. s. 44.

Erit tanquam lignum &c. & omnia, quæcumque faciet, prosperabuntur. Pl. 1. 3. Arbor tota, aliis servit, sibi nihil: sic justus charitate flagrans, sui que oblitus, res aliorum procurat. & hinc ille proficit. Didacus Niff. l. in die Cin.

Vade ad formicam. Prov. 6. 6. Post hunc versum de formicis adjungitur similis de apibus apud Septuag. aut *vade ad apem, & discite, quomodo operaria est.* E Latinis eundem versum citat, S. Ambrosius, & Hieronymus. Et Paulinus ep. 21. ad Amandum: commodè formicæ annectitur apis, quia utraque laboriosa; sed formica sibi soli; apis sibi, & aliis. Cornelius hic.

Si repleta fuerint nubes, imbrem super terram effundent. Eccl. 11. 3. Sensus est, ait Olympiodorus: sicut nubes jussu divinò imbrem super omnes homines spargunt; ita convenit eleemosynam cunctis hominibus impartiri. Unde illud Osee 13. 3. misericordia vestra quasi nubes matutina. Et Eccl. 35. 26. *speciosa misericordia Dei in tempore tribulationis, quasi nubes pluvia in tempore siccitatis.* Aptè eleemosyna nubi comparatur: quia sicut pluvia grata est nubi, ac nubem nubi rependit, dum in terra à se humectatà, & radiis solis calefactà,

Polyanth. Sacr. Tom. II.

vapores excitat; qui in aerem elevati in nube rursus concreseunt: sic pariter eleemosyna ditandem. Nubes misericordiæ nostræ in pauperes elicit, & provocat nubem misericordiæ divinæ; ut in nos gratias, & dona sua, pluati Cornelius hic.

Revera Dei est imago benefaciens, qua in re etiam ipse beneficiò afficitur; sicut gubernator simul servat, & servatur. Clemens Alex. l. 2. Strom.

Amarantus Mirum in eo, gaudere decerpi, & lætius renasci. Non marcescit: inde ei nomen. Plin. l. 18. c. 8.

Num. 2.

Sententia Biblica.

Alii dividunt propria. Prov. 11. 24. *Septuag. sunt, qui propria seminantis, plura faciunt: sunt autem, qui congregantes, minuuntur.* Sicut agricola, qui jactit semen, pro uno grano, vel modio, recipit viginti, triginta, imò subinde sexaginta, & centum, in copiosa messe; sic beneficus spargens opes in egenos. Cornelius hic.

Qui inebriat, ipse quoque inebriabitur. Ibid. v. 25. Hebr. & irrigans ipse jore, id est, pluvia est: id est, ipse aliis benefaciendo pluviam frugibus suis, ut lætissimæ, & copiosissimæ, evadant, inducit. Pagninus: qui irrigat, & inebriat; ipse irrigabitur, & inebriabitur. Inebriat, id est, affluenter largitur eleemosynam: sic ebrietas fumitur pro satietate, copiâ, & affluentia. Cant. 5. 1. Prov. 5. 19. Id. hic.

Fili, si habes, benefac tecum. Eccl. 14. 11. Syrus: *si habes, fili mi, ministra anime tue; & si habes, benefac tibi.*

Accipe bonum. Of. 14. 3. Accipe, id est, da bonum, quod à nobis vicissim accipias. Ad blandiendum enim artifices mendici dicunt, accipe, non da. q. d. da non tam nobis, quam tibi: quia nos illud tibi reddemus. Sic Pl. 67. 19. dicitur: *ascendisti in altum, &c. accepisti dona in hominibus.* Id est, dedisti; ut explicat Apostolus Eph. 4. 8. Cornelius hic.

Num. 3.

Exempla Biblica.

SI inveni in oculis tuis, ne transcas servum tuum. Gen. 18. 3. Hoc est admirabile. Beneficium, inquit, das, non accipis: verè enim ejusmodi res hospitalitas est; quâ magis accipit, quam dat, qui illam promptè, & alacriter exercet. S. Chrysostr. hom. 41. in Gen.

Vade in Sarepta præcepti enim ibi mulieri viduæ, ut pascat se. 3. Reg. 17. 9. Quando S. Eliam fame confectum ad domum viduæ Deus misit, ut beneficeret viduæ; ita disposuit: siquidem per ipsum Eliam in illa magna fame illam pavit. Diez, conc. 2. in Assumpt. V.

Faciamus hic tria tabernacula. Matth. 17. 4. Dionysius Carth. quæret: cur non dixit, faciamus hic sex tabernacula? hoc enim numerus præsentium postulat. Resp. quia putavit in illis tribus tabernaculis se, & duos discipulos, recipi posse, ac commorari: sic tamen, ut ipse

M 2

ut ipse esset in tabernaculo sui magistri charissimi. Memor erat, quod suum negotium conficit, qui tractat alienum; de aliena habitatione sollicitus, hac ratione putat, optimam sibi fedem obtenturam. Didacus Nissl. f. in die Cin. §. 2.

Num. 4.

Sententia Patrum.

UNde illa vidua 4. Reg. 4. 7. liberata? nisi de augmento olei. In oleo misericordia intelligitur. S. Augustinus f. 2. D. 5. Trinit.

Certum est, unumquemque nostrum animæ suæ benefacere, quoties misericordiâ suâ inopiæ succurrit alienæ. S. Leo f. 1. de Collectis. Thesaurum enim suum condit in cælo, qui Christum pascit in paupere. Benignitatem itaque in hoc, & dispensationem divinæ pietatis agnosce: idcirco enim te abundare voluit, ut per te alius non egeret. Calamitate affectum ut aurum amplectere; infirmam pauperis valetudinem ita fove; ut in ea sanitatem tuam, & salutem uxoris, & filiorum, & servorum, & totius denique familiæ, sitam putes. S. Greg. Nissl. de pauperib. amandis.

Da pauperi, & des tibi: quia, quidquid pauperi dederis, tu habebis. S. Chrysol. f. 8.

Misericordiam volui Of. 6. Humanam misericordiam petit, ut largiatur divinam. Id. ib.

O fortis virtus! quæ neminem spolians omnia rapis: omnia facis tua, & nemini auferis sua; dum bonum, quod in alio diligis, diligendo acquiris. Richardus à S. Viçl. tr. de grad. Char. c. 1.

§. IX.

Visa, & cognita miseria movent ad misericordiam.

Num. 1.

Deum & Filium ejus Incarnatum.

Vidi afflictionem populi mei, Ex. 37. Respice in me, & miserere mei. Pf. 24. 16. Quali misericordia per oculos prodiret. Escobar l. 1. mir. Chr. l. 3. Obs. 6.

Speciosa misericordia DEI in tempore tribulationis, quasi nubes pluvie tempore siccitatis. [Eccl. 35. 26. Nubes è terrenis vaporibus attrahuntur. Pf. 134. 7. educens nubes ab extremo terra: quia nostras videre miseria, misericordiam suam excitat. Pf. 102. 13. quoniam ipse cognovit signum nostrum. Octavianus in Eccl. 18.

Videns turbas misertus est eis. Matth. 9. 36. Observa: non dicit Evangelista, Jesus audiens, sed videns: plus enim ad commiserandum tangitur visu, quam auditu. Christus ipso solum conspectu populi miserè habentis per-motus est ad misericordiam, & commiserationem. Didacus Nissl. Phau. Græc. l. 2. c. 4.

Adducunt ei surdum. Marci 7. 32. Non sunt contenti pro absente loqui, sed oculis Jesu presentant. Ex humanis sic arguebant, quòd visa miseria divinam pietatem alliceret. Sylveira c. 3. hic.

Misericordiâ motus super eam dixit illi: non fieri. Luc. 7. 13. Quæres: quid Christum ad hanc misericordiam moverit, cum, licet turba multa civitatis cum illa, tamen id ne-

mo rogârit. Respondet Euthymius: misericordiâ motus est super illam, intuitus eam inconsolabiliter flentem. Si enim turba miserebatur; quanto magis fons misericordiæ. Didacus Nissl. f. 2. D. 3. Quadr. §. 5.

Homo quidam hydropicus erat ante illum. Luc. 14. 2. Hydropicum, metu Judæorum, & Phariseorum, non ausum petere sanitatem in Sabbatho, sed ante Christum stetit; ut ex aspectu misertus sanaret eum, ait Euthymius. Apud Barradium t. 3. l. 3. c. 12. D. 16. Pent.

Conversus Dominus respexit Petrum. Luc. 22. 61. 62. Ille autem continuo egressus foras, flexit amarè. Hieron. nec enim fieri poterat, ut in negationis tenebris permaneret, quem lux respexerat Mundi.

Cum esses sub ficu, vidi te. Joan. 14. 8. Rupert. l. 2. in Joan. vidit non solum Philippum, sed omnes electos suos, dum essent sub ficu; vidit misericordiæ suæ oculis. Id est, cum primus parens illorum factus mandati transgressor, confusus ficus foliis pudenda contegeret; jam tunc vidit eos, & misertus est: jam disponebat misericorditer, quò illos ordine à prævaricationis reatu liberaret.

Cum sublevasset oculos. Joan. 6. 5. Sublevati oculi Jesu fenestræ salutis, & patentes misericordiæ januæ sunt, per quas gratia, & veritas, emittitur: sublevatio oculorum Jesu præfens miserorum compassio est. S. Rupert. l. 6. hic.

Praeterea Jesus vidit hominem cæcum. Joan. 9. 1. Vidit cæcum, & lumine donavit: nec enim Dei oculi vident quos salute non sint donaturi. Hinc Pf. 79. 4. ostendæ factum tuam, & salvi erimus. Ambros. aspectus Dei, salus nostra est; atque in ejus vultu nostrum est adiutorium. Habac. 3. 6. aspexit, & dissolvit gentes. August. l. 18. de Civ. c. 32. aspexit, hoc est, misertus est, & fecit penitentes. Escobar t. 1. Mir. Chr. l. 3. Sect. 1. Obs. 3.

Dicunt ei: Domine veni, & vide. Joan. 11. 34. Quid est vide? miserere: videt enim Dominus, quando miseretur. V. Beda hic.

Justitia meritum querit: misericordia misertiam intuetur. S. Bernardus ep. 12.

Num. 2.

Homines.

Ex Veteri.

Inclusit eum Dominus de foris. Gen. 7. 16. Et novem sic obstruxit, ut, quid aquis ageretur, Noè non videret. Quò id consilio? S. Chrysol. hom. 25. in Gen. ut nè posset justus videre communem hominum interitum; unde majori dolore conficeretur. Durus valde homo est, qui hominis lanienam siccis spectat oculis; cum vel Nero speculò smaragdino pugnas spectaret gladiatorum; ut viridi lenitate mulceret aspectum rerum scedissimarum, teste Plinio l. 37. c. 5. Velloso in Judith. 2. 6.

Joseph egressus est ad terram Egypti, & circumivit omnes regiones Egypti. Gen. 41. 45. 46. Ut scilicet propriis oculis misertiam subditorum aspiceret. Escobar t. 2. Perf. Chr. l. 5. Obs. 7.

Ibat per singulos annos circumiens Bethel. 1. Reg. 7. 16. Samuel rem suam non agebat, sed suorum; nè subditi adeundo Judicem sumptus facerent &c. Mendoza hic.

Non

Non parceret oculus tuus. Judith 2. 6. Verat feverè Nabuchodonosor, nè Holofernes flectatur aspectu gentis miseræ. Aut jugum, aut gladium, recipiant omnes; pereant, si non pereant. Suat oculi misericordiæ sedes: nam si homo non exiit hominem, videre non potest ficis oculis calamitatem alienam. Velloso hic.

Tunc Eliachim-circuivit omnem Israel. Judith 4. 11. Magnus omninò Sacerdos, qui populum sibi subditum adit; ut videat, alloquatur. Non alibi magnus vocatur, nisi cum urbes, pagos, provinciam lustrat totam, amore gentis agnoscendæ, monendæ. Id. hic. Par. 13.

Qui promus est ad misericordiam, benedictetur. Pro. 22. 9. Hebr. *bonus oculus*; vel potius *bonus oculo*. Chald. *qui bonum oculum habet*. Bonus oculo est, qui placidò, & benignò, oculo respicit pauperes. S. Chrysol. hom. 12. in ep. ap. Hebr. elemosyna, ac misericordia, est tanquam quadam aurea, ac vivens columba, placidum habens aspectum, & mitem oculum; nihil est illò oculo melius: itaque misericordiæ oculi obvenerunt columbini, placidi, benevoli. Adagium Arabum est, cent. 1. n. 80. liberalis, vicinus est Dei, vicinus hominis, vicinus paradisi, remotus ab igne Inferni. Cornelius hic.

Ex Novo.

Surge, & sta in medium. Luc. 6. 8. Carpebant curationem: qua in Sabbathis à Christo fiebat, prætextu religionis. Ut autem eos moliret ad misericordiam, jubet hominem surgere & in medium proflire: ut visâ miserâ compatiatur. S. Chrysol. hom. 62. in Matth. commotus misericordiâ dimisit eum. Matth. 18. 27. neque antequam supplicaret: ut calamitate suâ perductus facilis ad ignoscendum fieret. Pinna in Eccl. Ethol. 224.

Facebat ad januam ejus uteribus plenus. Luc. 16. 20. Quia nihil erat vox unius oris clamantis, ad aperiendum os divitis; corpus pauperis vulneribus Deus aperuit: ut in admonendo divite tot essent pauperis ora, quot vulnera. S. Chrysol. f. 121.

Sanat te Dominus Jesus. Act. 9. 34. Cur Petrus non interrogat hunc paralyticum, vis sanus fieri? Ipsa ejus miseria id Petro indicabat. Sylveira hic.

Sententiæ Patrum.

Non solas aures præbere debemus audiendis precantium vocibus, sed etiam oculos considerandis necessitatibus. Plus clamat operatori bono debilitas visâ, quam vox pauperi. Videntus est ille, qui te non videt, requirendus ille, qui erubescit videri. S. Ambros. l. 2. offic. c. 16.

Oculi sunt omnes illi, qui ad populum ducendum ordinati sunt: quid enim inter membra nostra præstantius est oculis. S. Greg. Nyss. hom. 7. in Cant.

Necesse est, ut amplius visâ permoveat, quam audita calamitas. Cassiod. l. 5. ep. 29.

§. X.

Misericordia Christo D. exhibetur.

Alii autem cadebant ramos de arboribus & sternebant in via. Matth. 21. 8. Sterne in via ramos Olivarum, id est, opera misericordiæ pedibus ejus accommodes. Drogo Ost. de Sac. Pas.

Nihil invenit in ea, nisi folia tantum. Matth. 21. 19. Etiam illa ficus nobis cavenda est, de suæ infecunditatis exemplo; quam Dominus Jesus nihil habentem, quod esuriens sumeret, perpetuâ sterilitate damnavit: ut intelligeremus, quoniam qui esurientem non refecit, & egenum, illi denegat cibum: qui, quod pauperi est datum, sibi dixit impensum. S. Leo l. 7. de jejunio.

Emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum. Marci 16. 1. Tu quoque, si te induas viscera misericordiæ; liberalem, benignum, exhibens &c. Constat te quoque abundare unguentis optimis; nec caput, aut pedes Domini tantum, sed passim, quantum in te est, ungerere suscepisse totum corpus, quod est Ecclesia. S. Bernard. l. 12. in Cant.

Accipit eum in ulnas suas. Luc. 2. 28. Quid est, quòd Maria portat eum in utero, Joseph in humero in Ægyptum, Simeon in brachiis? Maria significat Prædicatores, Joseph poenitentes, Simeon bonos operatores. Si quis, autem est, qui porrigat panem esurienti, potum sitienti, cæteraque misericordiæ opera sollicitè impendat egenti; nonne ille rectè videtur eum portare in brachiis? S. Bernardus l. 8. in Brevibus. Alii portant Jesum in brachiis cum Simeone; qui faciunt opera misericordiæ. Hugo Card. in c. 3. Matth.

Pedes ejus & unguentò ungebat. Luc. 7. 38. In activa vita pedes tantum ungit Ecclesia; dum pauperibus, vel egenis, pro nomine ejus, cujus tanquam capitis infima membra sunt, corporalibus ministrat subsidiis: in contemplativa verò caput, & pedes, ejus gratiosius ungit; dum de fidei sanctorum radice, sive medullâ, Scripturarum, pium conficiens sermonem suaviter tractat. Rupertus ep. ad Canonem Abb. Pedes ungit, proximis misericorditer subveniundo. de Ponte in Cant. 1. Exh. 32. §. 2. Unctio pedum opera misericordiæ significavit: pauperes enim Domini sunt pedes; quibus adhuc ambulat in terra. Blesensis l. 23. de S. Magd.

§. XI.

Misericors meretur misericordiam.

Da misericordi. Eccl. 12. 4. Dionys. Carth. da illi, qui in alios misericors est. Jure enim apud nos misericordiam invenire debet, apud quem misericordiam alii invenerunt. Merentur fontes, ut iis mare aquas subministret;

quoniam & ipsi in alios munifici aquas haurientibus suppeditant. Octavianus hic.

In hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur? Eccl. 28. 4. q. d. quâ audaciâ, quâ presumptione, homo immisericors, & in similem sibi crudelis, poscet à Deo misericordiam; eamque non de uno, sed de multis, iisque gravissimis peccatis? Cornelius hic.

Veruntamen quod superest, date eleemosynam. Luc. 11. 41. Nec idem Christus hæc ait, quasi sola eleemosynarum largitio sit purgativa à vitiiis; sed quia inter remedia contra peccata, est quoddam præcipuum; & per appropriationem quandam, veniam desuper meretur: quia decens est, ut Deus sic faciat nobis, sicut nos facimus proximis nostris. *Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur.* Dionys. Carth. hic.

Erat quidam mendicus nomine Lazarus. Luc. 16. 20. Si dives epulo Lazaro inopi jacenti ad januam succurrisset, divinæ pietatis procul dubio expertus fuisset circa salutem documentum: eleemosyna enim plures iniquos divites ab aeterno liberavit exitio. S. August. l. 122. de temp. ô infelicitas generis humani! quam multi divites inveniuntur, qui ebriosos magis, quam oportet, cogunt bibere; & ante ostium pauperibus petentibus vel unum calicem aquæ dissimulant dare. S. Chrysol. l. 121. iste dives non pauperem, sed ipsam Dei misericordiam, despicit; ad januam suam Lazaro sic jacente. Efcobar t. 6. Par. Chr. l. 3. obl. 6. hic.

Dans autem illi manum, crexit eam. Act. 9. 41. Cur Petrus, qui mirabilia umbrâ suâ, & voce operabatur; ut hanc mulierem suscitaret, ejus manum apprehendit? Tabitha manus suas extendebat ad pauperes, ut eorum miseriam sublevaret: manus ergo contactu Apostolico eleemosynæ fructum recipiat. Sylveira hic q. 34.

Ceciderant catena de manibus ejus. Act. 12. 7. Cur Angelus de manibus Petri velociter solvit catenas? Non poterat pati, quod Petri manus amplissimâ potestate plenæ, alligata essent. Et quia manibus usus; opus fuerat supra Tabitham beneficam suscitando. Id. hic q. 12.

Vinum, & oleum, nè leseris. Apoc. 6. 6. Cur hæc singulariter libera esse debent ab omni calamitate? Luc. 10. 34. de Samaritanis; vinum & oleo, quæ in fervierant ad curanda egeni miseri vulnera. Ità Andreas Cæs. apud Sylveira hic: nè vinum, aut oleum, lædatur; jubetur: ut quæ illos sanare sint idonea, qui in latrones inciderunt.

Misereantur pauperum, qui sibi volunt parere Christum; faciles sint ad alimenta miserorum, qui cupiunt ad societatem pervenire Fidelium. Cibus egeni, regni cœlestis est pretium; & largitor temporalium, hæres efficitur æternorum &c. S. Leo l. 4. de collect. Unde autem exigua ista impendia tantâ æstimari taxatione meruerunt? nisi quia pondera operum charitatis lance pensantur. Idem.

Quamvis quis Fidelis sit, & castus, & sobrius,

& aliis moribus ornatus insignibus; misericors tamen si non est, misericordiam non meretur. Id. l. 5. de Coll.

Nec ulli rei potius, quam humanitati, & commiserationi commiseratio, & humanitas, ab eo rependi solet. S. Gregor. Naz. or. 27. de paup. amore.

Discamus misericordes esse omnium causâ; maximè quoniam & nos multâ indigemus misericordiæ; & neque vivere putemus per id temporis, quò non misereamur. S. Chrysol. hom. 33. ad pop. Ant.

Impossibile est, ut misericordiam à Deo percipiant, qui eam proximo exhibere non curant. S. Bonaventura l. 82. Dom. 1. Pent. Homo, da Deo, quod vult; si vis tibi dari à Deo, quod vis. S. Chrysol. l. 8. Humanam misericordiam petit Deus ut largiatur divinam. S. Chrysol. l. 8.

§. XII.

Misericordiâ respiciens quatuor novissima.

Num. 1. Mortem.

Reverse est ad eum in arcam. Gen. 8. 9. Eleemosyna columba est illa, quæ ad vesperum revertitur ad Noë in diluvio, virentem olivæ ferens ramum; id est, fiduciam, lætitiâ, pacem sempiternam. Barradius t. 3. l. 4. c. 2. D. 8. Pent. Pennata est eleemosyna, & levis, aureas habens alas; ipsos supra modum delectans Angelos. S. Chrysol. hom. 7. de poenit. Columbam emiserat Noë, illa vesperi reversa viridem olivæ ramulum reportavit, ad obitum nostri vesperam, ubi nos dolorum cinget diluvium, redibit argentem hæc columba; & ramum referet olivæ, fiduciam, pacem, lætitiâ, immortalem gloriam. Drexelius de Eleem. p. 3. l. 6. §. 1.

Dominus opem ferat illi super lectum doloris ejus. Pf. 40. 4. Lectum doloris diem mortis intelligamus: ille enim gravis est, & molestus peccatoribus propter metum Judicii. Sed in eo fert opem ei, qui est amator pauperum. S. Chrysol. hic.

Senectus mea, in misericordia uteri. Pf. 91. 11. Id est, vita matura habebit uberes fructus operum misericordiæ. Senes ad literam magis debent esse misericordes, propter multas rationes: videlicet quia dum deficit via, debent aliis impartiri viaticum. Quia deficient nundinæ hujus vitæ, quantum ad ipsos: undè debent emere de pecunia sua, quidquid possunt; quia navigantes appropinquant portui, ubi navis salvabitur, vel peribit. Quia omnia oportet eos dimittere. *Nihil int ulimus in hunc Mundum.* 1. Tim. 6. 7. Debent ire in longinquam regionem; unde debent sibi preparare viaticum. Vadit ad curiam; & ideo indiget amicis, & advocatis. Hugo Card. hic.

Ab auditione mala non timebit. Pf. 111. 7. Alius: nuntium malum non timebit. Nam si viderit morbum minitari, minimè extimescet. Et imminente morte non modò non metuit; sed etiam festinat quamprimum in ea loca conce-

concedere, ubi sunt ejus merces: ubi enim est thesaurus hominis, ibi cor ejus. Si enim mercatores, qui domum multa onera præmiserunt, properant quotidie suas divitias videre; multo magis hic, qui in coelo omnes suas facultates antea deposuit, volet à rebus præsentibus avulsus ad futuras festinare. S. Chrysof. hic.

Sola virtus comes est defunctorum. Sola nos sequitur misericordia, quæ celestium dux prævia mansionum, pecuniæ villis usurâ tabernacula defunctis acquirit æterna. S. Ambros. in Luc. 12.

Non memini, me legisse, mala morte mortuum, qui libenter opera pietatis exercuit: habet enim multos intercessores; & impossibile est, multorum preces non exaudiri. S. Hieron. ep. 2. ad Nepotianum.

Præveniens para tibi ipse sepulchrum: pulchrum sepulchrum pietas. Omnibus tibi circumpositis hinc abi, proprium ornatum divitiarum effice, habe illas tecum. Ildorus Clarius l. 1. or. 38.

Num. 2. Judicium.

In die mala liberabit eum Dominus. Pf. 40. 2. Non videbit diem malum, qui dies bonos habere pauperem fecit. Videbit diem malum, qui diem iudicii sine advocacione pauperis intraverit. Sine causâ acculant peccata, quem pauper excusat. S. Chrysol. l. 14. hic.

Et capilli capitis ejus quasi lana munda. Dan. 7. 9. Lana capitis in throno præsentis, summam misericordiam in pauperes effusam indigat: charitate enim suâ scelerum multitudinem operuit; plagas flagitiorum lanâ, suo sanguine rubricatâ, abolevit &c. Quo in loco graviter objurgat potentiores immiseri cordes; qui miseros sementes, & nudos, nec alimentis, nec veste, confortant. Unde hæc prima in iudicio disquisitio: *Esurivi &c.* Arcones in If. 3. Disc. 2.

Congregabit triticum suum in horreum. Matth. 3. 12. Per ventilabrum significatur divinum iudicium, quod Christus D. discernet bonos à malis. S. Casarius dial. 4. qui verò velut triticum nutritores proximorum fuerunt, & rectè virtutem perfecerunt; illos in horreum comportat. Sylveira addit. in Matth. 3. q. 4.

Ne forte non sufficiat vobis, & vobis. Matth. 25. 9. Bonæ virgines, cur tam duræ estis in sorores? tantillum olei procurastis; ut mei modicum aliis valeatis porrigere? sed instricti iudicis adventu quævis abundantia disparet. B. Casarius Arelat. hic: tantus terror, & tanta exinanitio, erit in die iudicii; ut etiam illi, qui oleum misericordiarum intelligunt se abundantius præparasse; meruant, nè eis possit ad omnia peccata redimenda sufficere. Nemo tot meritorum cumulos repositos habebit; qui, dum ad tribunal Christi accedit, non dubitet, an satis sibi providerit? Quis plura congestit opera misericordiarum, quam Job? *oculus fuit cæcus &c.* c. 29. 15. omnium rerum sustinuit iacturam; & tamen ait c. 7. 21. *Si manè me quaesieris, non subsistam.* Bæza t. 3. l. 13. c. 1. §. 12.

Esurivi, & non dedistis mihi manducare. Matth. 25. 35. Cur hoc duntaxat peccatum commemoraturum se Dominus profiteatur? quòd hoc peccatum minus est, quam cætera peccata, excusabile: in aliis enim vel ignorantia, vel naturæ extimulatio, vel impetus animi; si non plenam ac veram; certè aliquam saltè inter homines afferre videntur excusationem: hic verò nihil horum intercedit. Ildorus Clarius l. 1. or. 11. In iudicio extremo, ubi Dominus justos alloquitur, ordine primò & ut antesignanus, qui pauperem nutrit, accersitur. Qui panem ministravit, ante omnes promovetur: liberalis denique præ cæteris in vitam præmittitur. S. Basiliius l. 3. in div. avar.

Per unam Sabbathi unusquisque vestrum apud se ponat recondens, quòd ei bene placuerit. I. Cor. 16. 2. Sed nota, quòd paulò antè c. 15. 52. præmiserat: *in momento, in ictu oculi, & in novissima tuba, mortui resurgent incorrupti, & nos immutabimur.* S. Chrysof. l. de Coll. & eleemos. tomo 4. ani. madverte sensum, & ingenium Apostoli; quàm tempestivè ad hanc admonitionem accedit: cum enim meminisset futuri iudicii, terribilisque illius sedis; tum de hoc reliquum sermonem informat. Didacus Nis. in Phœn. Græc. l. 3. c. 12.

Superexaltat misericordia iudicium. Jac. 2. 13. Quid est hoc, fratres? superponitur misericordia iudicio, in quo inventum fuerit opus misericordiarum. Et si habuerit aliquid fortè in iudicio, quò puniatur; tanquam undâ misericordiarum peccati ignis extinguitur. S. August. in Pf. 143. Misericordia in foro iudicario Domini locum superiorem obtinet: nam *misericordia superexaltat iudicium.* Et ideo à foro iustitiæ licitum est appellare ad forum misericordiarum. Hugo Card. in Matth. 5.

Dicturus causam in iudicio Dei, Patronam tibi misericordiam, per quam liberari possis, assume. S. Chrysol. l. 8.

Gratis misericordiam sperat ibi, qui hic non fecerit misericordiam: currit ad præmium, qui facit misericordiam; qui non facit misericordiam, decurrit ad pœnam. Idem ibidem.

In iudicio Divino misericordia est optima Advocata. *Conclude eleemosynam, & hæc pro te exorabit.* Eccl. 29. 15. Tunc certè plus valent preces misericordiarum, quam omnium Sanctorum. S. Bonaventura l. 2. D. 1. Pent.

Ante iudicium iudicem donis occupa: da illi anam exercendæ humanitatis; suggere ignoscendi materiam. Novit Dominus pauperum manibus corrumpentia munera sumere; novit exiguo munere prolixa abolere supplicia: misericordiam ignem extinguiamus. S. Basiliius Se-leuc. or. in illud ego sum pastor bonus.

Monendi sunt; ut attendant, quòd melius est, rationem reddere de misericordia, quam iustitiâ. B. Humbertus l. 24. ad Carthusienses.

Num.

Num. 3.
Infernum.

Statuet hœdos à sinistris Matth. 25. 33. Eos, qui à sinistris sunt, in ignem mittit, qui præparatus est diabolo. Quia enim compassionis expertes sunt diaboli; & hostiliter, & inimicè, erga nos affarti sunt; meritò idem supplicium habent, qui ejusdem voluntatis sunt. Theophylactus hic.

Erat quidam dives. Luc. 16. 19. Ille dives, ante cujus januam jacebat miserimus ulcerosus, non est dictus raptor rerum alienarum. Dives, inquit, erat; non dixerat pauperum oppressor, non pupillorum spoliator, non viduarum persecutor, nihil horum; sed: erat quidam dives. Quid magnum est? dives erat, de suo dives erat. Si vis audire crimen divitis illius, noli amplius querere, quàm audis à veritate: *dives erat, induebatur purpurâ, & bysso* &c. Quod ergò ejus crimen? jacens ante januam ulcerosus, & non auditus: hoc enim apertè de illo dictum est, quòd immisericos erat. Propter hanc solam inhumanitatem, quâ contemnebat pauperem ante januam suam jacentem; nec congruè, digneque, pascebat; *mortuus est, & sepultus in inferno.* Desideravit guttam, qui non dedit micam. S. Aug. s. 19. de verb. Cap. Quæro vos pauperum inimici: an nescitis horum causâ in Sacro Evangelio poni, & commemorari exempla, omnia horrenda, & terribilia? nonnè graves illius cruciatus, & gemitus, recensentur, qui in bysso fuerat enutritus? Quid huic alter ei similis: nonnè cùm vesperi de matutinis deliciis cogitaret, tam inexpectatâ, & repentinâ, damnatus est morte; ut nè orientis quidem solis radium potuerit intueri? S. Gregor. Nyss. or. 1. de pauperib. a. mandis.

Ante fores gehennæ stat misericordia, & neminem permittit in carcerem mitti. S. August. lib. 50. hom. 30. Vide Eleemosyna.

Num. 4.
Paradisum, cœlum.

In ingressu oraculi fecit ostiola de lignis olivarum. 3. Reg. 6. 31. intima partis templi, quæ Sancta Sanctorum dicitur, & cœlum representat; ut scripsit Paulus ad Hebr. 9. 12. Per hoc significatur, misericordiam nobis ingressum in cœlum aperire. Ex monte olivarum ad cœlum ascendit Christus; ex monte misericordiæ ascendit Christianus. Aloysius Lipoman. in prato Spir. c. 185.

Beati misericordes. Matth. 5. 7. Misericordia est oliaria paradisi illa poterit Domino dicere: libera me ab omnibus tormentis, quia omni genere tormentorum punita sum. 2. Cor. 11. 29. *quis infirmatur* &c. Hugo Card. hic.

Vidi ego quosdam jejunantes, orantes, præteritorum pœnitentiâ suspirantes, omnem denique sine sumptu pietatem offendentes; egenibus verò nè obolum quidem præbentes,

Quid his cætera virtutum diligentia prodest? non propterea regnum consequentur. S. Basilus l. 2. in div. avaros.

§. XIII.

Misericordia extinguit peccata &c.

Vidua illa 4. Reg. 4. 5. unde liberata est, & debita solvit? nisi de augmento olei, & misericordiæ. S. Augustin. l. 206. de temp.

Ignem ardentem extinguit aqua; & eleemosyna resistit peccatis. Eccl. 3. 33. Aqua ergo misericordiæ comparatur. S. Maximus hom. 1. de elem.

Qui habet duas tunicas, det non habenti &c. Luc. 3. 11. Cùm Joannes B. pœnitentiam prædicaret, ipsi, quibus dixerat, *genimina viperarum &c.* dicebant: *quid faciemus?* quibus respondit: *qui habet &c.* Mira res! tam perditis, ut misericordiam Dei consequantur, præcipere, ut misericordes sint. Id. ib.

Veruntamen quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Luc. 11. 41. Severè Christus reprehendit Pharisæos: *va vobis, qui diligitis primas cathedras &c.* post tot comminationes quis cogitaret aliquam his omnibus spem salutis superesse? & tamen ait Dominus: *veruntamen &c.* Diez. conc. 2. D. 4. adv.

§. XIV.

Misericordia evitat pœnas Dei, & alia mala.

Abcondit se Adam, & uxor ejus, à facie Domini Dei in medio ligni paradisi. Gen. 3. 8. Hoc lignum erat illud scientiæ boni, & mali, ut communiter tenent interpretes. Sed cur sub hac arbore se abscondit? an putat alicubi ab oculis Dei se latere posse? Confugit ad misericordem arborem, quæ seipsam denudaverat; ut nudos vestiret. Hinc fortè Deus puniturus ait ei: *ubi es?* exi foras à loco, in quo es, ut exponit Pereira; acsi Deus arboris misericordiam reveretur: nec enim sub tutela misericordiæ reum punire volebat. Id. ib.

Rahab exploratores Josue in Hiericho hospitio excepit, fideliter custodivit, ac dimisit. Jos. 2. 1. proinde domus ejus tota, & sola, ab Hebræis in clade servata est.

Ab auditione mala non timebit. Ps. 111. 7. alius: *nuntium malum non timebit.* Nam sive bellum viderit adventare, sive terræ motum oppida diruere; sive latrones, & murorum effossores, omnia eripere; sive Barbaros incurfiones facere; minimè (misericordis) extimescat: suas enim opes antea deposuit in loco tutissimo; & ex quo non possunt eripi. S. Chrysostomus hic.

Ini consilium. If. 16. 3. q. d. inquit S. Hieron. vis cladem evadere à Moab, Deumque tibi propitium, & protectorem, reddere? accipe consilium, quod suggero. *Pone, quasi noctem, ubram tuam in meridie; absconde fugientes.* Symbolicè: sicut meridiæ, & æstus,

stus, significat ingentem calamitatem (quia in meridie sol maxime urit) ita umbra & nox, significat ejus remedium, refugium, & refrigerium. Unde II. 4. 6. dicitur: *erit in umbra- culum diei ab aestu*. Sensus ergo est: o Moabita, vultis esse salvi, vultis evadere manus Nabuchodonosoris? facite, quod dico: Israelitas cognatos, & vicinos vestros, patriâ exules, humaniter excipite, fovete, protegitte. Nota hic: optimum remedium, ad evadendam instantem afflictionem, & Dei vindictam, esse misericordiam. Vis evadere miseriam? esto misericors in miseros. Vis suscipi cœlo? suscipe peregrinum hospitio. Cornelius hic.

Arcifaba est continuo ficulnea. Matth. 21. 19. Cur hæc ficulnea maledicitur, & non potius illa paradisi? quæ humani generis ruina fuit. Arbor illa vetita, juxta Iidorum Pehul. Ambros. Athanas. ficus fuit. Cur ergo hæc non maledicitur? licet indignationem meruit, dum gulæ Evæ, & Adami infervit; tamen bene sibi consuluit, dum nudis parentibus vestes exhibuit. Gen. 37. Sic elemosyna liberat hominem à maledictione, licet alius peccatis infectum. Sylveira Addit. hic.

Manducat Deus in cœlo panem, quem percipit pauper in terra. Sinobis in cœlo misericordia sit patrona, nihil nobis nocebit in terra. S. Chrysol. f. 42.

E contra male immisericordi.

Nutantes transferantur filii ejus &c. Pl. 108. 10. Audiri possunt supplicia horribiliora? In quem autem immitit plagas tam horridas? an in Cain fratricidam? an in Goliath? an in Dathan, & Abyron? &c. neminem ex his designat. In scopum tot arumharum illum ponit, qui ausus est conculcare abjectos, & inopes: *pro eo, quod non est recordatus facere misericordiam* v. 16. Oliva t. 2. conc. 21.

Ablavit eam, quæ erat absque misericordia. Of. 1. 8. Licet Deus tantoperè Hebræos dilexerit; quia tamen in proximos suos crudeles fuerunt, non occurrentes illis in necessitatibus eorum; eis consolationes, & particularia auxilia, abstulit. Diez f. 5. post Cin.

Hæc de causâ Deus omnipotens manum non aperit, quoniam fraternitatis charitatem occlusimus. Ob hoc & campi steriles, quoniam charitas friguit, aruit. Et quamquam supplicantium vox assidue clamat, attamen apud homines evanescit, & dissipatur: nam & nos rogantes minime audimus. S. Basilus f. 3. in div. avar.

§. XV.

Misericordia meretur benedictiones, gratias.

Abraham, & Loth, hospitales, Angelos habuerunt hospites. Gen. 18. & 19. Tobias, quia sepeliebat, vidit Râphaelem. c. 12. 12. Act. 10. 2. &c. Cornelius ob elemosynas meruit Angelum loquentem, & converti. *Unâ Sabbathi &c.* Luc. 24. 1. Docemur: opera *Polyanth. Sacr. Tom. II.*

misericordiæ mereri conversationem cum Angelis. Stella in Luc. 24.

Panem suum esurienti dederit. Ezech. 18. 7. In fame Burgundia Ecdicius Senator ad quatuor millia pauperum continuo aluit. Unde ad eum vox de cœlo lapsa: Ecdici, quia fecisti rem hæc; tibi, & semini tuo, panis non deerit in sempiternum; eò quod obedieris verbis meis, & famem meam refecione pauperum satiaveris. Ità Gregor. Turon. 1. 2. hist. Franc. c. 24.

Venite benedicti. Matth. 25. 34. Non otiosè misericordes in remuneratione à Domino vocantur *benedicti*; nec eorum benedictio in particulari explicatur, an fuerit cœlestium? an terrenorum? an agri pleni? an frumenti, & vini? Quia misericordis benedictio perfecta est; omnes benedictiones complectens. Nazianz. or. de pauper. amore: dicit Dominus animæ tuæ: salus tua ego sum, & fides tua te salvum fecit. Et ecce sanus factus es; nec non omnia humanitatis verba; si solum te dolentibus viderit humanum. Bæza. t. 3. l. 13. c. 3. §. 6.

Date & dabitur vobis. Luc. 6. 38. Deus misericordibus, & liberalibus, etiam in temporalibus benedicit; estque commune dictum: qui non dat, quod amat; non capit, quod operat. Dionys. Carth. hic.

§. XVI.

Misericordia vocatur justitia, sanctitas.

UT habeas justitiam &c. Deut. 24. 13. id est, misericordiam. Dan. 4. 24. *peccata tua elemosynis.* Chald. *justitiâ, redime.* Prov. *Justitia*, id est, misericordia, *liberabit* Prov. 11. 4. *à morte*; præcessit enim; *non proderunt divitiæ* avarè recondita *in die ultionis.* Pl. 111. 9. *differit, dedit pauperibus; justitia*, id est, ex radice Hebræica, *elemosynâ ejus manet in saculum sæculi.* Cornelius in Deut. hic.

Periit sanctus. Mich. 7. 2. Hebr. *pius*. Chald. *misericos.* Tigurina *benignus.*

Attendite, nè justitiam vestram &c. Matth. 6. 1. Arab. *misericiordiam*, Chrysol. *elemosynam.*

§. XVII.

Misericordiæ honor, dignitas, præstantia.

Num 1.

Facit filium Dei.

ET species quarto similis filio Dei. Dan. 3. 92. Verum Filium Dei interpretatur Tertullianus; Augustinus; Rupertus: nimirum quia pueris illis, omni ope humanâ destitutis, pupillis denique, opem tulit; dignum potuit Rex existimare, qui aut Filius Dei videretur, aut esset. Octavianus in Eccl. c. 4.

Et eris tu, filius altissimi. Eccl. 4. 11. Magna hæc merces. Angeli natura omnes creatas alias dignitate præminet: quare Joannes

N

B. An-

B. *Angelus* dictus est Malach. 3. 1. Nunquam tamen tam præcellens natura filii Dei nomine dignata est. Hebr. 1. 5. *cui enim dixit aliquando Angelorum, filius meus es tu.* hunc autem titulum pupillorum patri tribuit. Octavianus hic.

Hic est Filius meus dilectus. Matth. 17. 5. Pater æternus Christum aspiciens in miserationibus prædivitem, solis in morem effulgentem; Filium suum esse inclamavit. Si Christus solem induit, bonis, & malis, exorientem; quid mirum, à Patre cœlesti Filii nomine decorari? Escobar t. 1. mir. Chr. l. 11. obf. 4.

Misericordia Dei maximè Deo similem facit: quia unus dicitur alteri similis, quando in facie assimilatur ei; nullum autem opus Dei nobis manifestius, quàm misericordia. S. Vincent. Ferr. l. 2. D. 15. Trinit.

Num. 2.

Varia ejusdem argumenti.

Et senectus mea in misericordia uberi. Ps. 91.

11. Diligenter attendo in Scripcuris, ubi primum legerim senectutem. Adam 930. annis vixit; & tamen senex non dicitur: Mathusalem 960. annis vixit, & senex non dicitur. Venio usque ad diluvium; & post diluvium, per annorum fere tria millia, & nullum invenio, qui dicitur senex. Primus Abraham *senex* dicitur Gen. 24. 1. Et certè multò minoris ætatis fuit, quàm Mathusalem: sed propterea dicitur *senex*, quoniam *senectus* illius inuncta fuit oleo uberi. S. Hieron. hic. id est, bonis operibus charitatis. Mendoza in 1. Reg. 3. 1.

Initium via bona, facere justitiam. Prov. 16. 5. Salazar per justitiam accipit misericordiam. S. Chrylost. hom. 7. in Matth. vis corpus Christi honorare; non despicias ipsum nudum. Neque hic quidem in Ecclesia sericis pannis induas, foris autem frigore, ac nuditate, confici negligas: qui enim dixit, *hoc est corpus meum*, & rem simul cum verbo confecit; idem dixit: esurientem me vidistis & non cibastis. Hoc dico, non quia vitare velim talium vasorum oblationem; sed quia dignum putem ante omnia misericordiæ, & benignitatis, esse incumbendum. *Melius est nomen bonum, quàm divitiæ multæ: super argentum, & aurum gratia bona.* Prov. 22. 1. *Syrus pro auro, & argento, bona est misericordia.*

Odor vestimentorum tuorum, sicut odor thuris. Cant. 4. 11. Si sponfam dicas Ecclesiam, quæ ejus vestimenta? Lucas Abb. hic: vestimenta Ecclesiæ eos opinor intelligi, qui pauperes tegunt. Sed quis est odor eorum? sicut odor thuris. Cur thuris; non alterius odoris? Lucas cit: famam similem pronuntiat Spiritus S. eorum, qui sacrificium Dei efficiuntur, id est, Martyrum; eo quòd thus soli Deo in odorem suavitatis offerri justum sit. 1. Joan. 3. 16. *in hoc cognovimus, claritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit; & nos debemus pro fratribus animas ponere.* mox subjicit: *qui habuerit substan-*

tiam hujus mundi. S. August. apud Hugonem Card. animam meam pro proximo pono; quando ori subtraho, quod pauperi impendo. Didacus Nis. Phœn. Græc. l. 3. c. 12.

Estote ergo vos perfecti &c. Matth. 5. 48. Lucas autem c. 6. 36. *estote misericordes &c.* Ex radice Hebr. *sanctum, & perfectum*, idem est, quod esse *misericordem*.

Factum est, ut portaretur ab Angelis in Sinum Abrahæ. Luc. 16. 22. Una ex causis, cur Limbus sinus Abrahæ dicitur, est; quia voluit Deus magnam Abrahæ misericordiam honorare. Quia Abraham tam liberalis erat in excipiendis peregrinis, & protegendis pauperibus, in Sinu eos gerens; voluit eum Dominus hoc honore afficere; ut ille locus, qui Sanctis Patribus in requiem designatus est, cognomen acciperet illius sinus, & cordis pii Abrahæ; quòd semper egenis patuit. Diez. conc. 2. in Assumpt. Virg.

Oleoginei colores imagini multum splendorem addunt: sic misericordia omnes virtutes illustrat. Diez. f. 5. D. 4. Quadr.

§. XVIII.

Misericordiam à quibus doceamur.

Corvis præcepi, ut pascant te. 1. Reg. 17.

4. &c. alit (Deus Eliam) corporum copiâ, ut quasi immundi animalis escam abominatus famis solvat sententiam: Vide mihi divinam sapientiam! Traducitur apud Sacros Scriptores corvus, ut animal pullorum odio laborans: nam cum fœtum excluderint, repudiant, neglectâ nutricandi curâ. Sed quæ creaturam omnem pervadit, divina Providentia pullis ipsis corvorum, occultâ quâdam ratione, è minutis quibusdam animalibus escam parat. Mandabo, inquit, corvis, ut pascant te: qui proles produunt, hi tibi cibum metant. Nè igitur durior fueris corvis pullorum osoribus; nec istud illorum erga pullos odium tu erga Judæos imiteris. S. Basilius Seleuc. or. in S. Eliam. S. Chrylost. tom. 6. or. in Eliam, ait; cum à corvo sustentatum, à vidua, ab Angelo: ut exemplis misericordiæ Dei permotus peteret pluviam, & fertilitatem; quàm licet Deus sine precibus ejus dare potuisset, noluisse tamen ad eum honorandum.

Quòd toties in montem Oliveti Dominus ascendit; nos misericordiam diligere docebat, *eleos enim Græcè, Latine misericordia* dicitur. Matth. 21. 1, 24. 3, 26. 30. Luc. 19. 29 21. 37.

Vince sævam complexionem, depone ferinum morem: nam Deus clemens creavit te, natura pia nutrit te, plana terra sustentat te. Dulci sanguine vivis, amicâ membrorum compagine subsistis & humorum tuorum pacis fœdere sociaris. Revera totus ordo naturæ ad pietatem te trahit. S. Cyrill. Apol. l. 1. c. 22.

Alexander V. P. adeò liberalis erat in pauperes; ut cum honoribus ejus benignitas creverit; ideòque dicere auditus sit: cum Episcopus essem, dives eram: cum Cardinalis; factus sum pauper: cum Pontifex; mendicus. Masen. l. 2. Argut ex Pegeo.

§. XIX.

§. XIX.

Varia alia motiva.

DE comedente exivit cibus, & de forti egressa dulcedo. Judic. 14. 14. Græcus: & de tristi. Tamen de forti hoc intelligitur: quia leo fortis est feritate; & qui ferus, tristis. Et de vobis, qui pecuniam devorastis, & avaritiam, exeat misericordia: hæc est enim esca egenorum. Et de tristi exeat dulce; ut dimittatis ei, quia non habet, unde solvat. S. Ambros. l. de Tob. c. 15.

Non occideretur quisquam in die hac. 1. Reg. 11. 13. q. d. ait Carthus. sicut misericordiam consecuti sumus à Domino: sic misericordiam debemus facere proximis nostris.

Ecce homo manum habens aridam. Matth. 12. 10. Multi & nunc aridas manus habent; hoc est, immisericordes sunt, & non communicant. Sed quando sermone Evangelicò docentur; extendunt eas, & communicant. Theophylactus hic.

Canes ante mensam impastos esse non patimur; & homines extrudimus? S. Ambros. offic. 3. c. 7.

Pro uno mandato divino, quod nos hortatur ad rigorem justitiæ; sunt innumerabilia, tam in veteri, quam Novo Testamento; quæ ad misericordiam nos incitant. B. Humbertus l. 75.

§. XX.

Misericordia magis egenti prius succurrit.

Misericordiã tuã Domine plena est terra. Ps. 118. 64. Fortasse dicas: quã ratione dictum non est, misericordiã Domini plenum est cœlum? Licet auxiliò Domini fulsiantur etiam cœlites, tamen non tantã ejus indigent misericordiã, quantã ea, quæ sunt inferiora, ac

terrenã: non enim illa carnis involucro vestiuntur, in qua est frequentis erroris illecebra. S. Ambros. Octon. 8. hic.

Hunc cum vidisset Jesus jacentem &c. Joan. 5. 6. specialiter hunc unum affatur, & curat; quia miserabilior fuit. Dionys. Carthus.

Miscellanea.

Longanimis. Ps. 102. 8. Cassiodorus legit: *patiens, & multum misericors*: nullus enim misericors, nisi qui & patiens. Id. hic.

Non est misericordata, & non est scientia Dei in terra. Os. 41. Et, id est, quia q. d. defectus scientiæ Dei, quasi luminis prædici, est causa, cur deficiat misericordia. Cornelius hic.

Et extendens Jesus manum, tetigit eum. Matth. 9. 3. Factum est hoc, ut ajunt Ambros. in Luc. Glossa Interl. Remigius, ad benignitatem Christi ostendendam; quæ nos docet; nullum proximum tædio, vel fastidio, nobis esse debere, licet miserrimum. Sylveira hic.

Ut venientes ungerent Jesum. Marci 16. 1. Non ad ungerendam tantum aliquam corporis partem, pedes, aut caput; sed *ut venientes ungerent Jesum*, quòd est totius corporis complexio. Tu quoque, si te induas viscera misericordiæ, liberalem, benignumque te exhibeas ad omnes. S. Bernardus l. 12. in Cant.

Nulli parvus est census, cui magnus est animus; nec de rei familiaris modo mensura miserationis pendet, ac pietatis. S. Leo f. 2. de Quadr.

Tria sunt, quæ in misericordiæ opere optanda sunt Christiano: ut possit facere, ut velit, ut compleat. S. Chrysol. hom. de misericordia, & duab. mulier. vid.

Invidia in alienis bonis est tristitia; misericordia autem tristitia in alienis malis. S. Gregor. Nys. l. 4. c. 12.

TITULUS XIX.

MISERICORDIA DEI.

§. I.

Figura, & Symbola.

Per dexteram.

LEVA ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Cant. 2. 6. Læva sponsi justitia est; quæ per timorem fuleit Ecclesiam, nè corruat in peccatum: dextera sponsi est misericordia; quæ per spem amplexatur, & consolatur Ecclesiam, nè desperet. *Sperantem in Domino misericordia circumdabit.* Hugo Card. hic.

Apparuit autem illi Angelus Domini stans à dextris altaris incens. Luc. 1. 11. quia divinæ insigne misericordiæ deferebat. S. Ambros. Dominus enim à dextris est mihi, nè commovear. Ps. 15. 8.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

Et habebat in dextera sua stellas septem.

Apoc. 1. 16. Cur Joannes, cum describat singillatim omnia in Christo, solius sinistra mentionem non facit. Capillos, vestem, faciem, vocem, pedes, dexteram. Dextera significat misericordiam; & cœlestis regni redditionem, sinistra justitiam, & pœnam. Hinc in Judicio Electi ad dexteram stabunt, reprobi ad sinistram. Ideò hic Christus D. dexteram stellas fulgentem ostendit, sinistram occultat; quia maxime gloriatur de misericordia; & hanc omnium oculis declarat; rigorem autem justitiæ abscondit. Sylveira hic.

Posuit dexteram suam. Apoc. 1. 17. Hanc Deus suam vocat, non sinistram. Matth. 25. 33. *Statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris.* S. Bernardus l. 2. de Ascens. sedet ad dexteram, habens in dextera

N 2

misa.